

Slovenski dom

Stev. 145

V Ljubljani, četrtek 27. junija 1940

Leto V

Pospešene vojne priprave v Rusiji

Uvedba osemurnega delovnika in sedemdnevnega delovnega tedna za povečanje oborožitve - Razglas rdečemu delavstvu

Moskva, 27. junija. m. Tass poroča: Osrednji Sovjet strokovne organizacije SSSR je izdal razglas vsem delavcem, delavkam, inženirjem, tehničnemu osebju, nameščencem, ki so člani zvez. V tem razglasu osrednji Sovjet pojasnjuje zakaj je bila potrebna uvedba osemurnega delovnika in sedemdnevnega delovnega tedna v Sovjetski zvezi. Poudarja, da je dolžnost vsega sovjetskega delavstva, da naredi svojo državo še močnejšo v gospodarskem in v vojaškem oziru.

Velika naša naloga — z uvedbo osemurnega delovnika in sedemdnevnega delovnega tedna — je v tem, da še bolj povečamo obrambno moč rdeče armade, mornarice in letalstva, da izpopolnimo in povečamo njihovo oboroževanje in okrepimo sovjetsko industrijo, ki preskrbuje vojsko z vsem potrebnim. Mi moramo vse svoje moči postaviti v službo vedno večje okrepitve naše industrije. Mi moramo imeti čim več kovin, rudninskega olja, petroleja. Kolikor več bomo imeli teh surovin, toliko več bomo imeli tudi lokomotiv, vagonov, strojev vseh vrst, avtomobilov in bojnega orožja.

Da bi okrepili obrambno moč domovine, je potrebno, da delavski stan sprejme potrebne žrtve. Naš sovjetski delavec lahko in mora de-

lati več kakor pa je delal danes. Delati mora najmanj osem ur na dan. Na delo za svojo državo, zase in blagostanje naroda!

Osrednji Sovjet delavskih strokovnih zvez je mnenja, da je treba v sedanjih razmerah delovni čas za delavce in nameščence podaljšati v vseh državah, vseh zadržnih javnih podjetjih, ter ostalih ustanovah na osem ur dnevno. Prav tako je treba, da se dosedanj delovni teden podaljša od šestih na sedem dni. Podaljšanje delovnega časa bo zagotovilo naši državi na stotisoče ton petroleja, premoga, kovin, na tisoče novih strojev, topov, letal, tankov itd. Delovni dnevi v Sovjetski Rusiji bodo celo po podaljšanju eno uro, ostali kot prej najkrajši delovni dnevi na svetu. Ta delavnik pa mora biti istočasno tudi najdomonejši. Ogromna večina delavcev zaposlenih v naših podjetjih in ustanovah zavzema pošteno vestno stališče do svojih obveznosti ter izpolnjuje določbe zakona o delu in delovni disciplini.

Poleg teh je še kakih tri ali štiri odstotkov mladih delavcev in nameščencev, ki so šele pred kratkim prišli na delo, ki so prej zaradi prenehanja brezposelnosti izrabljali sovjetsko strpnost in hodili iz ene tovarne v drugo ter ovirali disciplino in niso hoteli pošteno delati ter so z omalovaževanjem gledali na izpolnjevanje zahtev, ki jih določajo naši zakoni.

Osrednji Sovjet delavskih sindikatov sodi, da se nadaljne odhajanje delavcev in nameščencev iz državnih podjetij in javnih ustanov mora prepovedati. Prav tako je treba prepovedati nadaljne prestopanje iz enega podjetja v drugo. Osrednji Sovjet meni, da vsi delavci in nameščenci, ki so brez dovoljenja zapustili podjetja v službi države, morajo priti pred sodišče ter biti kaznovani z zapornim, osebe pa, ki ne morejo opravičiti svojega izostanka na delu, se morajo zaposliti, toda njihove dneve se morajo znižati.

Zato se je sovjetska vlada in vrhovni Sovjet odločil, da se poveča delovnik na osem ur. Dan je tudi predlog, da se delovni teden poveča od šest na sedem dni, dalje predlog o prepovedi, da bi zapuščali delavci in nameščenci svoja podjetja brez dovoljenja. Sovjetska vlada in vrhovni Sovjet sta sprejela vse predloge. Osrednji Sovjet delavskih sindikatov izraža prepričanje, da bodo vsi delavci, delavke, inženirji, tehnično osebje in nameščenci delavskih sindikatov v popolni meri sprejeli in odobrili ukrepe in da bodo pošteno opravljali svojo dolžnost, upoštevajoč potrebe domovine, ter da bodo znova dali zgled junastvu delavstva v boju za okrepitev velikih notranjih sil sovjetske države.

Minister za družine in za bivše bojvne Ybarnegaray je poslal prošnjo bivšim bojvnikom v Franciji in v kolonijah, naj bodo navzlic težki žalosti, v kateri je Francija, ponosni, ker so njihovi tovariši tudi v tej vojni dokazali zgodovinsko francosko junastvo, ker so se borili dan in noč, kar jim je tudi sam nasprotnik zaradi junastva izrekel priznanje. Minister je pozval bivše francoske bojvne, naj se zbere okrog maršala Petaina in naj s svojo odločnostjo in patriotizmom uničijo vse elemente, ki bi radi spravili domovino v stisko in v nered.

Bivši predsednik poljske vlade pobegnil iz Rumunije

Bukarešta, 27. jun. m. Bivši predsednik poljske vlade Sładkowski, ki je v nekaterih drugih uglednejših Poljaki interniran v zdravilišču Hercules, je pred dvema dnevmi dobil dovoljenje za potovanje v Bukarešto za popravila zobe. Sładkowski je odpotoval iz Herculesa v Bukarešto z nekaj spremljevalci ter od tedaj o njem ni več nobenega sledu. Rumunske oblasti so rvedle obširno preiskavo ter odredile pregon za Sładkovskim in vsemi člani njegovega skremstva.

Tudi ameriška opozicija zahteva pomoč za Angleže

Philadelphia, 27. junija. m. Na včerajšnji seji kongresa republikanske stranke je bila sprejeta resolucija, v kateri republikanska stranka nasprotuje vsakemu vmešanju Amerike v vojno tujih držav, toda izraža simpatije do vseh narodov, ki se »bore za svobodo« in ki odobrava pošiljanje pomoči vt mejah mednarodnih zakonov in potrebe za lastno narodno obrambo. Program se zelo skrbno izogiba obliki, v kateri naj bi se pošiljala ta pomoč ter se niti na enem mestu v resoluciji ne omenja Velika Britanija. Kongres republikanske stranke je sprejel te sklepe po ostri razpravi, ki je trajala več dni in ki je pomenila močan pritisk na tako imenovane izolacioniste. Ti so se upirali povečanju pomoči za Veliko Britanijo. V resoluciji za tem republikanska stranka obtožuje Rooseveltovo vlado zaradi spopada med stanoviti, ki je preprečil prijateljske odnose med delodajalci in nameščenci, kar je dovedlo do oslabilve ameriške morale. Tej obtožbi dodajajo še, da je Roosevelt skušal odložiti zasedanje kongresa v času najtragičnejših ur na svetu, tako da bi bili lahko potegnjeni v vojno že med to odložitvijo.

Boj proti angleški vladi in proti angleškemu narodu, ki si še po zlomu Francije prizadeva uničiti Nemčijo, bo boj z vsemi vojnimi sredstvi do popolnega obračuna. Prišla je ura odločitve, kar tudi v Angliji dobro vedo, piše berlinski list »Nachtausgabe«.

Francoski bežeči prebivalstvo se je takoj po razglasitvi premirja začelo vračati na svoje domove, poroča nemški radio.

Poslednja zapoved generala Weyganda francoski vojski

Bordeaux, 27. junija. o. Reuter. Minister za narodno obrambo general Weygand je poslal francoskim armadam naslednje dnevno povelje: Cast-

Bombe so povzročile eksplozijo tudi v skladišču streliva na Helgolandu.

Naši bombniki so izvedli napade na letališča v Eindhoven, Valhufenu in Sipolu, ki so jih zasedli Nemci in odkoder se sovražna letala dvigajo za napade na Anglijo. Angleška letala so bombardirala letališča v Mülheimu in Porurju in Kasselu na Westfalskem. Druge formacije so bombardirala pomorske oporišče v Helderu, kjer so nastale eksplozije in požari. V Dortmundu in Porurju so angleška letala bombardirala tovarno postajo. Napadla so letalske tovarne v Deishausenu pri Bremeu. Bombardirala so tudi prekop Dortmund-Ems, kjer so začele več naprav.

Vesti 27. junija

Ena temeljnih točk pogajanj med Nemčijo in Francijo je bila, da Francija ne da Nemčiji nobenega orožja, ki bi ga mogla Nemčija uporabiti proti Angliji. Zato ni bilo Nemčiji in Italiji izročeno francosko brodovje in ne letala, ki bodo razorožena, stroji pa spravljani v nadzorstvene postaje, pravijo v francoskih vladnih krogih.

Ker so Fordove tovarne odklonile izdelovanje letalskih motorjev za Anglijo, bo kanadska vlada prepovedala na vsem svojem ozemlju prodajo Fordovih avtomobilov. Kanadski državljani ne bodo smeli več kupovati Fordovih izdelkov, je izjavil kanadski senator Black.

Zveza angleških pomorskih častnikov neprestan po radiu kliče poveljnika francoskih ladij, naj zapeljejo v angleška pristanišča, ali pa se umaknejo v nevtralne luke.

Francosko general de Gaulle je začel v Angliji z delom za ustanovitev posebne francoske legije, v katero bodo stopili vsi francoski vojniki in častniki, ki so se umaknili v Anglijo ali v angleške kolonije.

V Litvi bo ustanovljena posebna delovska komunistična milica, ki bo oborožena in bo skrbela za javni red.

Dosedanji francoski poslanik v Londonu, Corbin, je odstopil, ker se ne strinja s tem, da je po zadnjih dogodkih prenehalo zavezništvo med Anglijo in Francijo. Nov poslanik najbrž ne bo imenovan.

Letalske motorje vrste Rolls Royce, katerih izdelovanje je Ford odklonil, bo za Anglijo izdelovala avtomobilska družba Packard, ki se je že začela posvetovati z angleškimi in ameriškim zastopniki.

Sovjetsko odposlanstvo za sklenitev razmejitevnega sporazuma med Nemčijo in Rusijo, je dopotovalo v Berlin.

Napadi angleških letal na italijanska mesta znova dokazujejo, da Italija ne more trpeti angleških oporišč na Sredozemlju. Uničenje teh oporišč je za Italijo vprašanje pravice in varnosti. Zaradi tega je Italija tudi šla v vojsko, pravi rimski »Giornale d'Italia«.

Japonska vojska naj bi bila po nepotrjenih angleških vesteh zasedla že precejšen del francoske Indokine, kjer misli razglasiti japonski pro-Francoska vlada se namerava preseliti iz Bordeauxa v Clermont-Ferrand in v srednji Franciji, ker bo vso atlantsko obalo zasedla nemška vojska, poroča španski listi.

Ameriški komunisti so pripravljali bombni atentat na sedež republikanske stranke. Policija je priprave odkrila in našla v poslopju stranke postavljene osem bomb.

Predsednik Združenih držav Roosevelt je naročil, naj se ustavijo pogajanja za prodajo hitrih torpednih čolnov Angliji ker so pravniki mnenja, da bi to nasprotovalo določilom o nevtralnosti. Nemško-jugoslovansko društvo je imelo včeraj v Berlinu prvi letni zbor, na katerem se je ugovotilo, da so se kulturni stiki med Jugoslavijo in Nemčijo poglabili.

Romunski kralj Karol je sprejel vlado, ki mu je čestitala zaradi uvedbe novega reda in dejal v nagovoru, da je Rumunija zdaj postavljena na temelj morale in popolnega nacionalizma. Odslej bodo pri ocenjevanju Rumunov veljala samo dela.

Francoski pooblaščenec za podpis premirja z Italijo so včeraj popoldne z letalom odpotovali v Bordeaux.

Španske oblasti so zaprle mejo proti Franciji zaradi vedno večjega navala beguncev.

Predsednik francoske poslanske zbornice Herriot, voditelj socialistične stranke in ljudske fronte Leon Blum ter bivši minister Paul-Boncour, so včeraj dopotovali v Anglijo, kakor poroča agencija United Press.

Vojvoda Kentski bo zastopal angleškega kralja pri slovesnostih za 800 letnico portugalske samostojnosti.

Nemčija bo po premirju s Francijo lahko obnovila suhozemski promet s Španijo, kar bo zelo važno za preskrbo Nemčije z nekaterimi surovinami, pišejo nemški listi.

Madžarski trgovinski minister dr. Varga in budimpeštanski župan sta se včeraj vrnila iz Belgrada. Minister je ob odhodu izjavil, da si od trgovinskega sporazuma z Jugoslavijo obeta sijajnih uspehov in da je bilo pri obisku v Belgradu govorjenja tudi o vseh vprašanjih, ki zanimajo Madžarsko in Jugoslavijo.

Turške oblasti so izgnale dopisnika londonskega lista »Daily Herald«.

Začetki dela za obnovo Francije

Imenovana je komisija za izvedbo določil premirja

Bordeaux, 27. junija. Havas: Francoska vlada je določila člane komisije za izvedbo francosko-nemškega in francosko-italijanskega sporazuma o premirju. Člani komisije za izvedbo francosko-nemškega sporazuma o premirju so: General Huntzinger kot predsednik, za vojno mornarico admiral Muselier, general Mousard za letalstvo, ostali člani pa so prefekt Carl, finančni inspektor Farady, generalni ravnatelj za delo Berthelon, pomočnik generalnega ravnatelja francoskih državnih železnic Percave, ter industrijec prof. Portman.

V komisiji za izvedbo italijansko-francoskega sporazuma o premirju pa so kot predsednik admiral Duplat, kot njegov namestnik general Parigeot, od kopenske vojske general Audy, od strani letalstva Mousset, ostali člani pa so prefekt alpske oblasti Monternale, finančni inspek-

tor Gentin, nato svetnik Gouret, ravnatelj marsejskega pristanišča, ter svetnik veleposlaništva Garnier.

Včerajšnjim obredom v tukajšnji stolnici ter pred spomenikom padlih v svetovni vojni je prisostvoval poleg predsednika republike Lebruna tudi maršal Petain s člani vlade, predsednik senata Jeanneney, predsednik skupščine Herriot, bivši predsednik vlade Paul Reynaud, senatorji in narodni poslanci ter člani diplomatskega zbora.

Senatorji in narodni poslanci so imeli sejo, na kateri so razpravljali o beguncih, industrijski demobilizaciji in organizaciji dela. Minister Marquet je podal prisotnim pojasnila o nekaterih omejitvah premirja. Navzočni narodni poslanci so izglasovali spomenico, s katero spet izražajo zaupanje vladi Petaina.

Turčija ne bo stopila v sedanjo vojno!

Do tega sklepa je prišlo na pritisk Sovjetske Rusije, izjavlja predsednik turške vlade

Ankara, 27. junija. o. Predsednik turške vlade Refik Saidam je včeraj imel pred poslanci govor, v katerem je dejal, da se je Turčija končno odločila, da ne bo stopila v sedanjo vojno. Toda Turčija vseeno budno nadaljuje s svojimi obrambnimi pripravami, če bi jo kdo napadel. Turško stališče, ki ga nihče ne more smatrati za izživljanje, daje poročstvo za mir Turčije in njenih sosed. Turčija ni stopila v vojno, ko je začela vojno proti Franciji Italija, ker bi jo bilo utegnilo zaplesti v spopad s Sovjetsko Rusijo. Sovjetska vlada je Turčiji sporočila, da bi smatrala vstop Turčije v vojno kot sovražno dejanje. T takim primeru pa Turčije pogodba z Anglijo in Francijo

ni vezala. Rim, 27. junija. m. »Giornale d'Italia« poroča iz Carigrada, da ni izključena sprememba v turški vladi. List pravi, da bo turška vlada prisiljena prilagoditi se novemu položaju in povečati število osebosti, ki ima prijateljske zveze z Nemčijo in Italijo na eni in Rusijo na drugi strani. Z gotovostjo pričakujejo, da bodo predsednik vlade, pravosodni minister in zunanji minister izpadli iz bodoče turške vlade. Sedanji zunanji minister Saradzoglu je novi vladi ne bo mogel ostati že zaradi tega, ker ni v Moskvi nič kaj priljubljen. Na njegovo mesto bo prišla osebnost, v katero bo imela Rusija več zaupanja.

Sovjetska sodba o pomenu novega razmerja med Rusijo in Jugoslavijo

Moskva, 27. junija. m. Tass poroča: Časopis »Trud« piše o diplomatskih odnosih med Sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo med drugim naslednje:

Vest o začetku diplomatskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo je bila sprejeta v sedanjem, do skrajnosti napetem mednarodnem položaju, z velikim veseljem in globokim zadovoljstvom pri narodih obeh držav. Vpostavitev diplomatskih odnosov daje podlago za normalno in plodno ustvarjanje vseh vrst zvez med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Temeljni ustroj Sovjet-

ske Rusije in Jugoslavije odgovarja koristim obeh držav. Sovjetsko-jugoslovanski gospodarski odnosi so urejeni s sporazumom ter se razvijajo redno. Imajo vso možnost, da se pozneje še poglobijo. Brez dvoma bo vpostavitev diplomatskih odnosov med Sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo vsemu temu samo koristila. Jugoslovanska javnost z velikim zanimanjem zasleduje življenje v Sovjetski Rusiji. Normalni diplomatski odnosi bodo omogočili Sovjetski Rusiji ter tudi Jugoslaviji ustvariti še tesnejše zveze na raznih področjih državnega in narodnega življenja.

Letalski boji med Nemci in Angleži

Nekje na francoski obali so se Angleži tudi izkrkali

London, 27. jun. o. Letalsko in obrambno ministristvo sporoča, da je preteklo noč sovražna letala izvedla več bombnih napadov na različnih krajih v angleških pokrajinah. Lovska letala ter protiletalsko topništvo in žarometi so takoj stopili v akcijo. Bojna letala so sestrelila dvojce sovražnih letal. Prizadejanih je bilo le malo žrtev.

Angleške pomorske in suhozemske sile ob sodelovanju angleškega letalstva so izvedle včeraj z uspehom napade proti sovražnim obalnim pokrajinam. Na nekaterih krajih je bilo izvedeno izkrčanje in je prišlo do spopada z nemškimi četami. Sovražnik je pretrpel izgube in je pustil na bojišču nekaj mrtvih. Pri tej priliki smo našli mnogo koristnih podatkov. Zavezniške sile niso pretrpele nobenih izgub.

Berlin, 27. jun. DNB: Po neki Reuterjevi vesti so zavezniške pomorske in kopenske sile v sodelovanju z letalstvom izvedle izkrčevanje na naši obali. Ta vest dalje pravi, da so imeli Nemci izgube in da je bilo pri tem dejanju zbranih mnogo koristnih podatkov. Ta zaključni stavek londonske vesti sam po sebi dokazuje, da ta baje iz-

vrstno pripravljene manever ni imel nobenega posebnega uspeha. Res je nekaj britanskih čolnov poskušalo z izkrčevanjem na dveh krajih v francoski obali Rokavskega preliva, pa so bili odbiti. Nemške izgube znašajo 2 ranjenca. Ta angleški manever je popolnoma brezpomemben in malenkosten.

London, 27. junija. Reuter: Letalsko ministristvo je izdalo tole sporočilo: Predvčerajšnjim so britanski bombniki nadaljevali z svojimi napadi na sovražna letališča, na železniška križišča ter ostale vojaške cilje v severozahodni Nemčiji. Močni napadi so bili izvedeni na letališča Arnheim in Borkum. Pri Lingenu blizu holandske meje je bil razrušen železniški most. Poškodovano je tudi železniško križišče v Hammu, povzročeni pa so požari vzdolž proge v Dorsteinu v severnem delu Poruhrije. V Osterfeldu v Poruhrije je poškodovana razžirna postaja, medtem ko je rafinerija v Manheimu močno poškodovana. Letalska tovarna v Bremeu je bila zadeta, v tovarni kemičnih izdelkov v Kölnu pa je prišlo do več eksplozij.

ni, podčastniki in vojniki francoske vojske! Po nepotrjeni vrsti ogroženih borb vam je bil dan ukaz, da nehate z borbo. Čeprav nam vojna sreča ni bila naklonjena, ste sijajno odgovorili na klice, ki sem vam jih pošiljal na vaše rodoljubje, vaše junastvo in na vašo vztrajnost. Naši nasprotniki so izrazili spoštovanje vašim vojaškim vrlinam, ki so vredne naše slave in našega izročila. Čast je rešena. Bodite ponosni nad seboj. Iz okolice, da ste izpolnili nalogo, črpajte zadovoljstvo in ohranite zaupanje v usodo Francije, ki je v stoletjih šla skozi drugačne preizkušnje in jih je prebrodila. Bodite še naprej polni zaupanja v svoje predstojnike, še naprej držite strogo disciplino in pod tem pogojem ne bo zaman niti vaše trpljenje niti žrtve vaših vojni tovarišev, ki so padli na polju časti. Kjerkoli ste, vaše poslanstvo še ni končano. Kot najčistejši izraz domovine, boste vi ostali njen simbol. Moralno in stvarno vzstajenje domovine, tao bo vaše delo za jutri. Zaveza nem-

Ljubljana od včeraj do danes

Čudo prečudno, da smo včeraj ves dan živle brez dežja. Nemarno se je spravljalo skupaj, pa na vsežadnje le ni nič bilo. Po suhem smo se prebili prav do noči, ko je na višavah zapihal močan veter, ki je pometel v kraj še tiste meglice in meglice, ki so visele pred velikimi poletnimi zvezdami. V nič so izginile in šele v današnjem krasnem jutru so si spet upal ena dan ter so se na obzorjih zakadile kakor dimi, ki ostajajo po topovskih strelah. Imenitno je bilo davišnje jutro, lepo kakor že dolgo ne. Nebo nekakšne vesele sinje barve se je zdelo kakor prerojenje. Zgodnje sonce je vilo ljudem takoj, ko so iz hiš stopili na plano, podjetnosti in čilosti za ves dan.

Vedno pogostejše jih srečujemo

Našemu mestu bi po pravici lahko rekli »podgorsko«. Saj Kamniške planine niso daleč in pozimi dan za dnem lahko v njem srečavamo ljudi, ki s smučmi na zamah hite na njihove bele višine. Poleti pa, če je količkaj lepo vreme, vsak dan na ljubljanskih ulicah gledamo turiste, ki storkljajo z dobro nakovanimi krevci, težko oprtani z nahrbtniki, z brdikom gorskim »orožjem« cepinom oboroženi proti kolodvoru ali pa se vračajo v mesto, zagoreli »kakor cigani« če so v gorah seveda imeli lepo vreme.

Tudi zdaj kljub letošnjim nervoznim časom postaja »turist« na ljubljanskih ulicah vedno pogostejša prikazen. Vsak dan jih je več, in če se bo napravilo količkaj ugodnejše vreme, bo mo prav gotovo zlasti ob sobotah popoldne in zvečer ter ob nedeljah priče pravemu turistovskemu »preseljevanju« narodov.

Tržne lope se že selijo

Licitacija za zgraditve novih, modernih tržnic, ki naj bi bile posteljevalne team, kjer so zdaj na Pogačarjevem trgu mesarske in sadjarske stojnice, je razpisala pred nedavnim mestna občina Ljubljana. Zdjaj so že začeli s preseljevanjem ter so včeraj že izpraznili prvo lopo. Branjeveke so se začelo preselile v glavno lopo, ki stoji sredi Pogačarjevega trga. V izpraznjenih lopah so potrgali preperelo podnice ter omajali nosilne stebre. Kar tako, kakršna je zdaj, jo bodo prestavili na drugi kraj. Pol, pa pol jo bodo preselili. Razlagali jo bodo na dva dela, odzlagali nosilne stebre ter jih postavili na dolge tramove, pod katere bodo porinili valjarji, potem bodo pa počasi prepeljali lopo drugam. Selitev in ureditev bo trajal kakšnih deset dni, tako sodijo.

Jankole sojen danes opoldne

Jankole v Rimu in Vatikanu - Državni tožilec zahteva najstrožjo sodbo - Ogorčenje med žrtvami

Včerajšnja razprava ni bila tako dolgočasna kakor predvčerajšnja. Obtoženec je napel vse sile in zbral vso svojo energijo, da bi prepričal sodnike o svoji katastrofi, ki so mu jo po njegovem naziranju povzročili drugi faktorji. Mestoma so bili prav dramatični momenti. Jankole je porabil zadnjo bombo, ki naj bi napravila na vse učinkovit in zaželen elekt. Bilo je govora o njegovih dobavah živih armadi generala Franca v Španiji in drugo. Silno se je upiral obema izvedencema in skušal s raznimi izgovori in ugovori pobiti njihovo stvarna mnenja in ugotovitve.

Kaj pravita izvedenca?

Na včerajšnji dopoldanski razpravi sta podala svoja pojasnila oba izvedenca v knjigovodstvu, dr. Albin Kandare in g. Ivan Božič. Podala sta zelo obširno in prezanimivo poročilo o celotnem poslovanju Slovenske banke od nje ustanovitve leta 1920 do avgusta 1938. Njihovo ugotovitev so naravnost porazne. Čudimo se, kako je to, da niso prišli na začetno klop še drugi finančniki in bankirji, ki so najbrž zakrivil, da je bila banka že dolga leta popolnoma prezadolžena in da je bila že leta 1927 temeljna glavnica 7.500.000 din izgubljena. Zakaj niso napovedali konkursa, ko so bili že davno bankrotni? Zanimiva je bila v poročilu izvedencev tudi izjava, da sta dr. Ivan Marija Cok in Fran Ramovš pri banki vse izgubila? Upravni svetnik banke dr. Knačič je izjavil, kakor smo že včeraj omenili, da se ni udeležil nobene seje upravnega sveta razen ene leta 1938. To mu javnost tudi lahko verjame. Kakor sta namreč izvedenca ugotovila, sta bili od leta 1933 naprej ves čas le dve seji. Izvedenca sta dalje omenila, da sta našla v blagajni samo dve srečki.

Porazna za obtoženca je bila tudi izjava veletrgovca G. Zdenka Kneza, ki je dejal: »Ne zdi se mi verjetno, da bi bilo mogoče pridobiti kako nemško emigrantsko skupino za tako transakcijo, iz-

Posebnosti v Začadovju

Pot na Drenikov vrh pod Rožnikom, kjer je v prepleti soteski sistem vil, je posebne sorte. Pot je javna, vendar si neka lastnica vile dovoljuje pravice, ki bi si jih niti lastnik poti — mestna občina — ne mogel in ne smel. Pri svoji hiši izkopava in vse blato in ilovico odlaga kar na pot in to v dolžino kakih 20 metrov. Prav bi bilo, če bi cestno nadzorstvo pogledalo tudi to pot in opozorilo lastnico vile, kaj sme in kaj ne sme.

Nebotičnikov prehod

Nebotičnikov prehod je posebnost zase in je ob teh deževnih dneh najvarnejše in najzvarnejše zaklonišče, shajališče prijateljev in prijateljic, radovednežev in pohajčev, nergačev in veseljakov. »Nič ne bo vojske, Grčija demobilizira,« modruje v dežju bojski, že dve leti brez službe.

»Prav je!« se mu odreže neznanec in gleda v izložbo.

»Viš, viš, to so pa Jakopičeve slike!« Kar vzplamti dekle in se preriva h Kosovemu salonu.

»Vraga in iz škofjeloškega okraja,« se zavzame Ločan, ki se mu lokalni patriotizem drži za vsako vlakno in ga razodeva vsaka beseda.

»Prebito so lepe. Jof, jof, pa Vipotič, Klemenčič...« hiti dijak in na hitro našteva vsa imena.

»Meni je pa Pavlovec strašno všeč,« je šepnila akademikarka in kar odmakniti ni mogla oči od opasavke pokrajine, v katero je vdahnil Pavlovec svojso dušo.

»Veš kaj, tele Koželjve planine so pa tudi nekaj!« je menil hribolazec in v duhu plezal po strminah, ki jih prikazuje platno.

Dež je nalival in zunaj prelaza so se nabirale luže.

»To pa rečem, vojske ne bo!« se je zasmejal uradnik, ko je v gneči gledal slike.

»Kako veš?« ga je pobaral prijatelj, ki zmerom le na vojsko misli in je vse svoje premišno premoženje preselil nekam na Dolenjsko.

»Te slike so vendar dragoceno, zlato, premoženje, ki se vsak dan bolj obrestuje in da teh slik Kos še ni preselil, je dobro znamenje. Nič ne bo vojske,« je razložil in zavlil v Dajdam, in vsi so mu pritrdjevali.

»Nič ne bo vojske!« tako je pel tudi dež in vse modrovanje zakloniščarjev se je preselilo v spoznanje, da je mir najsvetšeje.

Tak je nebotačnikov prehod — posebnost za Ljubljano in za ljubljanski svet.

vzemši primera, da je bila Slovenska banka likvidna in bi bila možnost iz Nemčije rešiti, kar se rešiti da.

Priča Vladislav Pegan ml. je podal pojasnila, kako naj bi Miro Jankole postal vojni dobavitelj za Francovo armado v Španiji. Pred veliko nočjo leta 1938 sta bila oba, Jankole in priča, v Rimu. Tam sta se pogajala s sinom maršala Badoglie, ki je fungiral kot nekaj vrhovni organizator in kurator za prehrano Francove armade. Jankole naj bi tej španski armadi dobavljali ogromno množino koruze, krompirja, ližila in moke proti plačilu 50.000.000 din v pravem in čistem zlatu. Pogajanja so trajala dva dni. Izdelan je bil načrt za dobave. Jankole pa ni hotel poiskati v Ljubljani kakšno finančno skupino, ker Ljubljancem ni zaupal, pač pa je iskal finančnike za to podjetje v Beogradu. Ko sta bila v Rimu, sta obiskala tudi Vatikan. Tam sta se pogajala s tajnikom ekonomskega oddelka tudi za neke dobave in transakcije. Izvedba dobav ni uspela, ker je bil Jankole aretiran.

Imovit človek - Prazna blagajna

Predsednik je dalje prečital nekatere zanimive izpovedbe oškodovanih strank in izjave prič. Neka priča je omenila, da je Jankole nastopal nasprotni njemu kot imovit človek. Tak vtis je imel. Pričo, nekega bogataša na Gorenjskem, je celo vabil, da bi vstopil v komanditno društvo. Prosil ga je celo, da bi mu podpisal menico za 300.000 din. Bil pa je previden. Neki žrtvi je kazal dopis vevških papirnic, zatirajoč: »Glej! Vevške papirnice jamčijo za banko!« Priča Anita Verbičeva iz Varaždina je bila dolgo let uradnica pri Miru Jankoletu. Izjavila je: »Jankole je zvečer jemal iz blagajni dnevni izkupiček, drugi dan ni bilo niti pare.« Obtoženec je živel skromno. Plačeval je mesečno plačo neredno.

»Saj ne bom. Zdjaj pa zaspi!«

Ognila je veliko ruto, obesila čevlje čez roko, odrinila prislonska vrata in stopila čez prag. Zafotatila je. Stopila je v vodo, ki ji je segala do meč. Privzdignila je krilo in brodira ob vrbovju. Pogosto se je ozirala, pa sama ni vedela, ali se boji, da jo kdo vidi, ali hrepeni, da bi jo videl in bi prišel in bi se zgodilo kakor v sanjah. Ni čutila hladu vode in ozračja, čutila se je, od kod šumenje v njeni glavi, kdaj ji je čudno vroče dahnilo v lice in s sladko bolečino odelo vse telo. Bila je neznanca bolečina, da bi jokala in kričala, a je bila obenem slasti, da bi se smejala bez konca.

Lačno, žejno, neutešljivo je vstajalo v njej hrepenenje po ranih, eladkih do groze, bridkih do krvi. Nevidno jo je zanašalo med vrbe in grmovje, da so ee prožile šibe in ji bile v obraz in prsi. Prva plača, zlate prestice, skrivnost iz sanj, vse je ležalo pred njo v motnih obrisih v slabotnem soju jutra, ki je bilo počelo rosiiti od nizkega neba.

Franka je zastrela proti nebu, kjer so se bili oblaki pretirgali, da je ostra sivina zamahnila v šumot rjavega vodovja. Dimaste megle so plale v južni, počasi in strahotno nizko. Poslušala je. Pokalo je, kot da se preteguje sila koščen človek. Ali ni zajetalo? Res se ji je hotelo zdeti, da je neki pod težkim bremenom in ga hoče stresti raz sebe in zadihati v sonce, v jutro, v večer, v brezbrezje. Počela. Ali ječi v drevju? Ne bliže je, vse bliže... Zapletla se je v grm bohotno zrelih mačič, ugriznila v muzevno mladiko in žvečli. Za je grenko in pljune. Pogleda in vidi, da je pljunila kri, a grenkost je ostala v njej. V ustnicah jo je zaskolega prva rana bole in divje krvi.

Bridko jo je zarezalo v obraz in popilo vročino iz lic in telesa, da jo je zabeželo. Spreletelo jo je, a ne od mraza. Bilo je nekaj drugega. Kaj? Ugrublje, ne najde. Tako čudno ji je v srcu. Grenko, nepoznano leži v njej in zalija, duši smeh, ki ji je vsako jutro drhtel iz srečne misli, da se je vendarle zrinila v tovarno. Pa kaj je ta grenkosti? Ali se ne jemlje iz občutja nečesa grdega, ali ne lije iz taj-

Nadzorstvo nad zalogami tujih surovin

Ljubljana, 27. junija.

Po členu 1. uredbe o kontroli zalog tujih surovin morajo uvozniki, grosisti in predelovalci gotovih predmetov in surovin prijaviti prvostopnim upravnim oblastvom zalogo nekaterih predmetov in surovin, ki so tujeja izvora. Prijavitelji morajo predmete, ki so bodisi neposredno uvoženi iz tujine, bodisi po uvozu prodani ali predelani pri nas ter potem pri nas nabavljeni. Dolžnost prijave imajo tudi osebe, ki jim je omenjeno blago poverjeno v shrambo, n. pr. javna skladišča, špediterji, komisarji i. dr.

V prijavi mora biti naslov lastnika blaga in natančni podatki o vrsti in količini blaga, o kraju, kjer je blago vskladiščeno in o nabavni ceni. Prijavitelji morajo biti naslednji predmeti: riž, kava, čaj, kakao v zrnu in kakavovo maslo, loj, kokosovo olje, parafin, surovi bombaž in bombažna preja, ovčja volna in volnena preja, surova juta in neuporabljene vreče iz jute, kavčuk in izdelki iz kavčuka, usnje vseh vrst, kositer in bela pločevina. Prijavitelj pa ni treba riža, loja, surove ovčje volne ter usnja, če so domačega izvora. Prijavi pa so podvržene tudi zaloge sledečih predmetov ne

glede na izvor: kruh, moka, razen O, Og, Ogg, otrobi, testenine, kavni surogati, jedilno olje, razen v steklenicah in literjskih kanglah do 5 kg, mast, sveže meso, milo, razen luksuznega, sveče vseh vrst, drva, premog, molino amerikan treh vrst 75 do 80 cm (I., II., III.; 90 cm), I., II., III.; 145 do 150 cm (I., II., III.; 180 cm), I., II., III.; 200 cm), I., II., III.; srbsko platno dveh vrst 42 do 45 cm; bombažovo platno beljeno, široko 70 do 200 cm; pravi (modri) gradl dveh najcenejših vrst Ia, IIa; cie (kretlon) dveh najcenejših vrst Ia, IIa; sukanec od 200 do 1000 jardov vseh vrst razen svilenege, flanela in barhent za obleke, loden in suknjo, volna in volnena preja za pletenje in vezenje, sekire, lopate, kopače, kose, srpi in motike.

Vse grosiste, uvoznike in predelovalce poziva mestno poglavarstvo, v kolikor doslej še niso predložili prijave, ali če njihova prijava ni obsegala vseh naštetih predmetov, da prijavo nemudoma predložijo odseku za prehrano v mestnem zaščitnem oddelku v I. nadstropju magistrata nad prodajalno mestne elektrarne. Prekrški predpisov uredbe o nadzorstvu nad zalogami se kaznujejo z denarno kaznijo od 5000 do 100.000 din in z zaporom od 30 dni do 6 mesecev.

Novo vodstvo mariborske Mestne hranilnice

Maribor, 26. junija.

Včeraj zvečer se je izvršil občni zbor Mestne hranilnice mariborske, oz. prva seja novoizvoljenega upravnega in nadzornega odbora tega zavoda.

Kakor znano, so se morale hranilnice prilagoditi novemu zakonu in pravilniku o hranilnicah. Občinski svet mariborski je na svoji zadnji seji izvolil z ozirom na nova določila novo vodstvo Mestne hranilnice.

Ob 5. uri popoldne so se zbrali vsi izvoljeni člani uprave in nadzorstva v sejni dvorani Mestne hranilnice. Navzoč je bil tudi mestni župan dr. Juvan.

Najstarejši član upravnega odbora občinski svetnik Henrik Saboty je otvoril sejo in je pozdravil navzočega vladnega zastopnika okr. glavarja dr. Janko Šiška, mestnega župana dr. Juvana in vse novoizvoljene člane. Izrekel je zahvalo bivšim članom odbora Mestne hranilnice, etr je poudarjal, da je v zadnjih letih Mestna hranilnica zaradi skrbnega vodstva in pametnega gospodarstva postala močan zavod, na katerega je lahko mestna občina ponosna.

Na to odredi predsedujoči volitev predsedstva upravnega odbora. Ravnatelj inž. Dračar predlaga, da se izvoli za predsednika upravnega odbora občinski svetnik in ravnatelj Cirilove tiskarne Franc Hrastelj, kateri je pokazal vsa leta njegove predsedovanja veliko sposobnost pri vodstvu našega denarnega zavoda, in kateremu se nmi Mestna hranilnica in mestna občina zahvaliti, da je postal ta zavod močan in trden. Ravno tako predlaga, da se izvoli za podpredsednika dosedanjji podpredsednik šolski ravnatelj Viktor Grčar, ki je tudi vneto sodeloval vsa leta pri preosnovi Mestne hranilnice. Izvolitev predsedstva se je izvršila soglasno.

Predsedstvo je na to prevzel novoizvoljeni ravnatelj Hrastelj, ki je podal kratko sliko o delovanju Mestne hranilnice v zadnjih letih, opisal je sedanje svetovno gospodarstvo sploh, težave današnjega denarnega trga ter je pozival sodelovanje vsega naroda pri vodstvu naših denarnih zavodov.

Na to se je izvršila volitev izvršilnega (ožjega) odbora za vodstvo poslov Mestne hranilnice. Na predlog inž. Dračarja so bili izvoljeni

Tolažba odklonjenim maturantom

Ljubljana, 27. junija.

Na III. drž. realni gimnaziji za Bežigradom so doživeli danes kandidatje za višji tečajni izpit, ki so bili odklonjeni pri pismeni maturi za 1 leto, veliko presenečenje.

Po odluku prosvetnega ministra lahko letos izjemno oni maturanti srednjih šol, ki so pri pismenem izpitu dobili iz 2 predmetov slabo oceno, kljub temu delajo ustni izpit, in sicer v dneh 29. in 30. junija pred komisijo, ki ji predseduje ravnatelj tistega zavoda. Oni maturanti, ki so pri ustnem izpitu dobili iz 2 predmetov slabo oceno in bili zavrnjeni za leto dni, lahko letos izjemno delajo ponovni izpit že v jesenskem terminu meseca avgusta.

Ker je bilo na III. drž. realni gimnaziji v Ljubljani odklonjenih kar 19 kandidatov, kar se že dolgo ni zgodilo na kaki srednji šoli, je razumljivo, da so ta odlok sprejeli z velikim veseljem ne le kandidati, temveč tudi njihovi starši.

nega glasu, ki hoče reči, da je Francka storila nekaj grdega? In je tisto grdo v njej, nekje na dnu srca ji leži, prav tam kakor spomin na sanje.

Pred Francko se je razgrnila nejasna, blega samota brez vrbovja, trpko napolnjena s šumenjem valov. Francka je pogledala predse. V vencu belih pen ji je vrelo pod golimi koleno in grgrala kot iz žrela. Z grozo je planila naprej za šumi, ki so ji vstajali na levi od brvi.

Na brdi se je obula in tekla za delavci. Ni ei upala pogledati ne na desno ne na levo, z vsem telesom je čutila gausobo brezdanjega tolmana pod brvjo.

Od severne strani je zavelo hladno, bridkeje, silneje. Glas prvega zvona se je nosil nad vodovjem. Marija na Homcu je stala sredi med meglami, ki so ee kuhale iz razmočene zemlje, in oblaki neba, ki so ee gnetli v hribe. Skozi čudno bleščečo, božjasto blede veje jagredi je sililo iz polja ostro, belo, negibno, kakor božji prst. Zvonik sv. Mihaela...

Francka je dotekla delavce, a se ni upala mimo. Tiho je postajala za njimi. Čula je njihove beede, a jih ni umela.

»Ob osmih, ko ravno lepo sedijo za mize in prižgo viržinke.«

»Kaj primojduš, to jim bodo šli lasje pokoncil!« To je slabo tkalet,« je nekdo oponašal s piškajočim glasom. »Pa vrlo dober Fredež! Resk, jo bo dobil po gobcu. Dič, tako se mu bodo zobje izsuli kakor s storžali.«

Francka ne more umeti, kaj da ji je danes vse tuje in grozno Vsega se boji, nobene stvari ne razume. Nič več se ne upa poslušati, kaj ee menijo pred njo.

Oglušljivo ee zdajci zatulilo.

»Ježeš! Zamudila!« Pa jo ves strah mine. Počene se v tek, oni za njo pa se reže in ee jim nikomur ne mudi.

Vsa zasopla je pritekla v tovarno. Kar ostrmela je. Vsi stroji so molčali. Delavci so stali v

soglasno sledeči člani: Hrastelj, Saboty, Stabej, dr. Lipold in Grčar.

Predsednik je na to odredil konstituiranje nadzornega odbora. Izvoljen je bil za predsednika inž. Urbanija, vodja tukajšnje Združne zveze, za podpredsednika Martin Setine, upravnik pošte Maribor 2, in za člana Ferk Josip, viš. kontrolor drž. žel.

V upravnem odboru Mestne hranilnice so: Hrastelj, Zebot, Baboty, dr. Lipold, Jakob Laj, Bureš, V. Grčar, Anton Kovačič, inž. Dračar, Stabej.

Prislučajnostih se je razpravljalo o novi trti trgovski družbi za eksploatacijo rudnika Pekljenica.

Na to je imel izvršilni odbor prvo sejo

Tovarna pletenin odpuiča delavce

Celje, 26. junija.

Delavci v tovarni pletenin v Polzeli nam sporočajo, da bo jutri, dne 27. t. m., odpuščenih 92 delavcev in delavk. Podjetje bi moralo delavcem izplačati dolžno razliko na minimalnih mezdah, namesto izplačila pa so delavci dobili odpoved. To dejstvo, da je podjetje vrglo na cesto toliko delavcev in delavk, od katerih so odvisne družine, je napravilo med delavstvom in tudi me dostalim prebivalstvom na Polzeli veliko ogorčenje. Kot razlog odpusta delavcev navaja podjetje pomanjkanje surovin, te trditve pa delavci zavračajo kot neosnovane.

Absolventi Prometne železniške šole iz Belgrada so prišli v Slovenijo

Ljubljana, 27. junija.

Z dopoldanskim vlakom se je v Ljubljano pripeljalo danes dopoldne okrog 100 absolventov Prometne železniške šole v Belgradu z učiteljskim spremstvom. Med absolventi so tudi Slovenci. Absolventi si bodo ogledali Ljubljano, nato pa se odpeljali na Gorenjsko, pozneje pa še na Štajersko. Pred leti so absolventi potovali po zaključku šole po inozemstvu, kar pa jim je letos onemogočeno.

Mestna občina bo nagradila najboljše učence ljubljans. šol

Ljubljana, 27. junija.

Kakor lani je tudi letos mestna občina ljubljanska na Vidov dan ob zaključku šolskega leta pripravila najboljšim učencem ljubljanskih šol veliko veselje v nagradami, ki jim bodo razdeljene na posameznih zavodih. Dela Otona Župančiča v treh zvezkih bo dobilo 9 dijakin gimnazij, a 14 dijakin in dijakov gimnazij, tehniške srednje šole, učiteljske šole in trgovskih šol bo dobilo »Spominjski zbornik Slovenije«, en dijak tehniške srednje šole Matanovičeve »Elektrotehniko«, 15 uencev meščanskih šol bo pa dobilo kompletno zbirko miniaturne izdaje Prešerna, Gregorčiča, Askerca in Zlostnih narodnih pesmi. Po eno knjigo iz Erjavce — Fleretove zbirke »Slovenski pesniki in pisatelji« bo pa dobilo 59 uencev mestnih ljudskih šol. Poleg teh lepih knjig dobi vsak nagracenec še Wester — Žmitkov »Razgled z ljubljanskega gradu«. Darila naj vse nagracene spodbujajo k nadaljnjemu pridnemu učenju in spominjajo se na stara leta na šolanje v Ljubljani.

Janez Borštnar:

»O švica, moja švica...«

»Jaz otrok? Ka bi ti vedela, kaj vee sem v sanjah počela!«

»Čenčal! Daj mi mir, da bom še malo zasopala!«

Voda je zavrela. Francka je zajela v temo in usula v vodo pest suhih cvetov in semen. Močno prijetno je zadisalo po beli detelji, tjažent rožah, kosmatineh, soldatskih in Bog ve po čem še vsem.

»Ali je še kaj kruha?«

Nihče ni odgovoril. Francka je nagnila, skrala vročo pijačo, ki ji je dušila sapo in dražila v čutnice, da ee ji je hotelo kihati. Nekaj kratov je skrnila pa postavila posodo nazaj na gasperček. Nato ee je obrnila v kot, počenila na slamo in iskala:

»Tijče, kje pa si? Tijče!«

»Ah, Francka, sitna, daj mi no mir!«

»Tijče, no poglej! Ali me boš prišel ob dveh čakal na brv? Zlate prestice ti bom prinesla.«

»Zlate prestice...«

»Pet jih je za dinar, pa so boljše kot vsak piškot. Boš videl!«

»Ja, ko ee pa samo norca delaš. Saj vem, sa-ea jih boš pojedla, meni se boš pa zlagala, da je ku koš v Bistrico padel.«

»Tijče, imam lahko sto smrtnih grehov, da jih bom res prinesla. Danes dobim prvo plačo. Sto dinarjev! Toliko, kolikor bi imel ti prstov, če bi imel dvajset rok. Pomisli! Dvajset rok in na vsakem pretu dinar!«

Tijče je zazijal od začudenja in verjel.

»Francka, pa kmalu pridi in nikar se nič ne obiraj.«

Sklonila se je nadenj in mu čudno mehko po-božala kodrno glavo, bratcu, ki ga je imela rada čez vse na svetu.

»Francka, pa ne smeš pozabiti!«

Od tu in tam

Novega bana, Živojina Rafajloviča, je dobila včeraj vardarska banovina. Prejšnji ban Andrejev-Aleksander je bil razrešen dolžnosti in postavljen na razpoloženo, obenem pa je bil na predlog predsednika ministrskega sveta odlikovan z redom sv. Save I. stopnje za zasluge, ki si jih je pridobil na svojem banskem položaju.

Lastniki motornih vozil naj začno čimprej uporabljati kot pogonsko sredstvo lesni premog ali les — priporočila uprava državnih monopolov, kajti proti nevarnosti, da bo morala sicer biti potrošnja pogonskega goriva čisto ustavljena. Zato je bila njegova uporaba tudi že do zdaj omejena. S tem, da bodo lastniki motornih vozil začeli uporabljati omenjena domača sredstva za pogon, bo ne samo odstranjena nevarnost, da bi pogonskega goriva zmanjkalo, pač pa se bo dosegel tudi velik prihranek, pravijo da do 70 odstotkov. Pri prevajanju državnega blaga imajo po novi uredbi prednost tisti prevozniki in lastniki motornih vozil, ki bodo uporabljali domača pogonska sredstva. Podjetja, ki imajo naprave za motorni pogon, morajo po novi uredbi te naprave do 1. septembra 1940 preurediti, da bodo namesto prejšnjega tujega pogonskega goriva lahko uporabljali domača pogonska sredstva.

Kakor je razvidno iz poročila, ki je bilo podano na rednem letnem obnem zboru tiskarskega podjetja, katero izdaja znane naše nemške časopise »Deutsches Volksblatt«, »Deutsche Zeitung« in »Bilderwoche«. Na obnem zboru je bilo navzočih 14 delničarjev, ki imajo 2163 delnic. Iz poročila poročila je razvidno tudi, da je novo leto prineslo nova bremena, med drugim povišanje cene papirja, povečala pa so se tudi socialne davke s tem, da je podjetje povišalo plačo članom uredništva ter drugim zaposlenim. Še voseno pa podjetje ni imelo izgube, nasprotno, njegov čisti dobiček je znašal v preteklem letu 222.000 din.

Ogromno škodo je naredila toča v Vrhu in okolici, kakor se zdaj vidi iz naknadnih poročil, ki so prispela iz teh krajev. Zdj so to škodo mogli vsaj približno oceniti in pravijo, da jo je samo v Vrhu in okolici zadnja toča povzročila za dober milijon dinarjev. Samo zaradi te toče bodo tamkajšnji vinogradniki letos pridelali manj pol milijona litrov vina manj, kakor bi ga sicer. Da sta o priliki te naravne katastrofe hudo trpeli tudi pšenica in koruza, ni treba posebej poudarjati. Če tako pravijo, da bomo letos v Jugoslaviji pridelali komaj toliko žita, kolikor potrebujemo za lastno prehrano. Še kakšna taka katastrofa, pa bomo morali še sami trpeti pomankanje, tudi če ne bomo imeli namena ničesar izvoziti. Milijonsko škodo je povzročila toča tudi v Novem Sadu in njegovi okolici.

Za 31.40% dobiva letos naša tekstilna industrija manj surovin kakor jih je dobivala v istem obdobju 1938-39. Velikega primanjkljaja pri uvozu tekstilnih surovin ni bilo mogoče nadoknaditi niti z nekoliko močnejšim uvozom nekaterih tkanin in gotovega blaga. Slabša oskrba države s tekstilnimi surovinami je seveda povzročila v vsej vili te industrije zmanjšanje zaposlenosti. Po podatkih Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je bila v prvem trimesečju zaposlenost manjša za 5,7%, glede na vso vojno periodo pa za 2,5%. Samo marca meseca letos je bilo v tekstilni industriji zaposlenih 7,05% manj delavcev. Tendence padanja se je vzdržala stalno vse doslej od oktobra lanskega leta.

Posebna komisija predstavnikov nemškega prometnega ministrstva in banske uprave v Zagrebu je obhodoila razne kraje in občine v severni Dalmaciji. Naloga te komisije je bila, da najame neko število poljedelskih delavcev za v Nemčijo. Komisija je izbrala kakšnih 900 delavcev, ki so danes, 27. junija, s posebnim vlakom odpotovali v Nemčijo. Tam bodo ostali prav do konca decembra.

Na stroške italijanskega ministrskega predsednika Benita Mussolinija se je v nekem italijanskem sanatoriju zdravil učence šestega razreda gimnazije v Pančevem, Branislav Jovanović, ki se je zdaj vrnil domov. Zdravil si je jetiko tri mesece. Pred dvema leti je Branislav Jovanović bral v nekem listu reklamo nekega italijanskega zdravnika, ki je bil iznašel nov način za zdravljenje jetike. Metoda, ki se ji pravi »cura tolerino«, obstaja v tem, da si bolnik trikrat na dan nasadi na obraz nekakšno masko, iz katere potem vdiha zdravilo, ki pa ga noben drugi zdravnik ne pozna. Kot dokaz, da je zdravljenje dobro, je bilo v reklamah navedeno, da se je na isti način popolnoma pozdravila neka Jugoslovanka. Branislav, ki je bil tudi bolan za jetiko, ni imel sredstev za zdravljenje, pa je napisal pismo kar samemu italijanskemu ministrskemu predsedniku Mussoliniju. Prosil ga je, naj bi se na njegove stroške mogel priti zdraviti v Italijo. Kmalu je Branislav dobil odgovor, da mu bo Mussolini plačal zdravljenje v sanatoriju »Selva dei piniz« v Apeninih, blizu Modene. Tam pa niso zdravili po »cura tolerino«, pač pa z injekcijami. Pa tudi po tej metodi se je Branislav naglo pozdravil in se pred nekaj dnevi že vrnil iz Italije. Vesel je bil nanovo pridobljenega zdravja, po drugi strani pa spet žalosten, ker je moral zapustiti kraj, kjer se je bil odlično počutil. Takoj po svojem povratku se je Branislav vsedel k mizi in napisal zahvalno pismo Mussoliniju ter zdravnikom.

Delavci, vodovodni inštalaterji centralne in parne kurjave v Karajevu so začeli štrajkati, ker se niso mogli sporazumeti z delodajalci glede plače.

Julija meseca bodo v Splitu napravili revizijo kolektivne pogodbe med lastniki ljudi in mornarji. Zdj so že nadaljevali pred nedavnim pričetka pogajanja. Namen teh pogajanj je, da bodo določila odnosja osebja na trgovskih ladjah brez ozira na to, po katerih morskih pasovih plovejo. Določili so, da bodo za začetek meseca julija predstavniki zainteresiranih strank sklicali posebno konferenco. Na tem sestanku bodo razpravljali o reviziji kolektivne pogodbe.

Novosadski učitelji so bili oproščeni obtožbe, da so zlorabljali društveni denar novosadske učiteljske sekcije, dalje da so zlorabljali tudi denar za učiteljski dom v Novem Sadu in da so prodajali dijaške knjižice. Pred okrožnim sodiščem so zdaj stali učitelji Djordje Mirkov, Bogdan Potkonjak in Oskar Budinski. Sodišče se je prepričalo, da ni nikakršnega razloga za sodno preganjanje in da imenovani trije novosadski učitelji niso napravili nobene od krivic, ki jim jih navaja obtožnica, zato je vse tri oprostilo.

Drzni vlomilci na svojem delu

V Mariboru so zastoj poskušali srečo na štirih krajih, na Pobrežju pa jim je uspel vlom v trgovino Zamuda

Maribor, 26. junija.

Zadnje čase se v Mariboru prav živahno udejstvuje nekaj drznih vlomilcev, katerim policija kljub vsemu prizadevanju ne more priti na sled. Ne ve se, ali vrši vse te vlome ena sama dobro organizirana tolpa, ali pa več vlomilcev, ki poslujejo vsak na svojo pest. Dejstvo, da je bilo v pretečnih noči izvršenih v Mariboru in okolici kar pet zelo drznih vlovov, bi govorilo zato, da so vsi ti vlomilci združeni v posebni topli. Štirje vlomi so se namreč ponesrečili, peti, ki je bil izvršen na Pobrežju, pa je prinesel vlomilcem kar lep plen. V Mariboru so bili nocoj izvršeni vlomi v pisarno dr. Komavlija, v zavarovalnico Feniks, v Kmetijsko

zadruho in pri Pihlerju. Pri vseh teh vlovih pa so odšli vlomilci praznih rok. Pri dr. Komavliju so odprli celo težko veliko železno blagajno, ki pa je bila v njihovo razočaranje popolnoma prazna. Na Pobrežju so pa izvršili vlomilci večji vlomilski podvig v trgovino Zamuda. Vdrli so v trgovske lokale od zadnje strani ter so v to svrhu izkopali v zidu tako veliko luknjo, da so se lahko splazili v notranjost. Iz trgovine so odnesli 4 kante masti, nekaj jestvin, znamk, dopisnic in večjo zalogo cigaret. Trgovca Zamuda je ravno včeraj dobil novo dobavo tobaka in cigaret, s katero so mu vlomilci sedaj šli. Pravijo, da so mu napravili 10.000 din škodo.

PODALJŠALI SMO zaradi velikega zanimanja občinstva za poslednji film velike umetnice

Pola Negri: Noč odločitve

Danes nepreklicno zadnjokrat

Predstave ob 16., 19. in 21.

KINO UNION

Telefon 22-21

Škofja Loka

Veliko socialno delo škofojloške občine. Nekako pred desetimi leti se je v našem mestu pričela pojavljati stanovanjska kriza, ki je kljub precejšnji gradbeni delavnosti naraščala od leta do leta. Največji vzrok zanjo je bil v velikem prirastku prebivalstva, tako civilnega, še več pa vojaškega. Stanovanja, ki so bila prej nekam zmerno ocenjena in je bila stanarina še dosti znosna so se namah začela podraževati in so pred letom dni dosegla višek. Seveda se je začela zaradi tega prava gonja za cenenimi stanovanji. Hišni lastniki so neprestano od meseca do meseca zviševali stanarino, in posledica je bila, da mnogi, zlasti siromašnejši sloji, niso zmogli več plačevanja tako tiskih stanarin. Tako je bilo pred leti skoraj na dnevnem redu, da so hišni lastniki siromašnejše prebivalce prosto postavljali na cesto. Temu pa je bilo treba na kak način narediti konec. Cenenih stanovanj seveda ni bilo niti na cesti, zato je mestna občina dovolila razparcelirati del svoje parcele na Kamnitniku. Na delih te parcele je do sedaj osmim siromašnim družinam dovolila postaviti lesene hišice, danes pa stoji že kar cela vasica prav ličnih hišic. Svet okoli njih pa so spremenile pridne roke z puščave v njivice in zelenjavne rtove. Les za hišice so darovali poveljni dobri ljudje, svet pa je odstopila zaenkrat brezplačno mestna občina. Kakor se čuje, bo te parcelce občina sčasoma odprodala za primerno ceno. S tem da je občina dovolila tudi postaviti hišice, je rešila mnoge velikih skrbi. Stori la pa je s tem tudi veliko socialno delo za naše najsišbejše sloje.

Ze dvajset let na bolniški postelji. Žalosten jubilej je to. Poln trpljenja, solza in bolečin. Vendar ga je te dni doživela uboga Marija Stanovnik, stara 62 let. Zdj jo oskrbujejo že 13. leto v mestni ubožnici v Škofji Loki. Doma je bila Stanovnik v Srednjem Bitnju pri Kranju in je zato še danes pristojna v Strazisce. Tam je imel njen oče večjo trgovino in gostilno. Nsreča je hotela, da mu je to hišo uničil požar. Preselil so se v svojo bajto na gmajni, a komaj je minulo tri leta, že je tudi to hišo uničil požar. Bili so ob vse! Leto na to je umrl še oče. Mati in dve hčeri so šle nato s trebuhom za kruhom na Tirolsko, kjer sta Marija

in njena sestra delali v tovarni. Marija pa je morala kmalu pustiti delo, ker so se začeli kazati prvi znaki težke živčne bolezni. Iskala je pomoči pri nestetih zdravnikih ter po bolnišnicah v Salzburgu, Celovcu, Zagrebu in končno tudi v Ljubljani. A vse zdravljenje ji ni nič pomagalo. Pred dvajsetimi leti jo je bolezen za stalno priklenila na posteljo. Nekaj let je bila oskrbovana v hiralnici v Mengšu, kjer jo je spoznal tudi pokojni naš vladika nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Kasneje jo je še večkrat obiskal. Vselej je imel zanjo tolažilne besede, pa tudi lep dar. Pred trinaajstimi leti so jo na njegovo željo pripeljali v Škofjo Loko. Micka, tako ji pravimo, kljub temu, da se sama zdaj ne more prav nič premakniti, ne z životom ne z rokami in nogami, voljno trpi in je vedno še dosti dobre volje. Rada poje, še veliko rajši pa moli. — K jubileju se navadno čestita. Pri takem jubileju, ki je poln bolečin in gorja, sicer niso na mestu čestitke, vendar si ne moremo kaj, da ji ne bi čestitali kljub temu, ker bolečine in svoj križ prenaša tako mirno in voljno kot prava junakinja.

Milo so ga sodili, ker je žena zanj prosila

Maribor, 26. junija.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem je bila danes zanimiva razprava. 31 letni Vincenc Duh je prišel pred sodnika zaradi svoje hude jeze. Doma je iz Metave ter ga vsi opisujejo kot mirnega moža, ki pa se pod vplivom alkohola popolnoma izpremeni ter postane zelo siten, nasilen in divji. Dne 23. marca t. l. se je spet napil ter je z mesarskim natezalom in toporiščem lopate obdelal ženo, tako da ji je zadal hude poškodbe ter ji je tudi zlomil desno roko. Zaradi tega se je danes zagovarjal ter je v obrambo navajal, da je bil vinjen. Sodišče pa tega gotovo prav nič ne bi bilo upoštevalo, če ne bi nastopila njegova žena kot priprošnjica. Izjavila je pred sodniki, da se je njen mož zelo poboljšal ter jih je prosila, da ga kar morejo milo kaznujejo. Duh je zaradi prošnje svoje žene dobil samo 20 dni nepogojnega zapore.

tišem izpitu bodo pa morali doseči naslednje minimalne mere:

Moški: tek na 100 m v 18,5 sekundah; tek na 2000 m v 8 minutah; skok v višino 135 cm; skok v daljavo 475 cm; met krogla (7,25 kg) 8 m; plezanje po vrvi 5 m v 10 sekundah; plavanje na 100 m prosto v 2 minutah in še dve lažji vaji na bradlji in drogu.

Zenske: tek na 60 m v 10 sekundah; skok v višino 150 cm; met krogla (4 kg) 6 m; plavanje na 100 m prosto v 3 sekundah.

Zenski atletski turnir v Mariboru. SSK Maraton priredi v Mariboru v nedeljo, dne 30. junija t. l. ob 9 na stadionu SK Železničarja ob Tržaski cesti. Vrstni red in točke tekmovalca: Tek 60 m — finale, tek 100 m — predteki, met krogla, skok v daljavo, tek 800 m, met diska, tek 100 m — finale, skok v višino, met kopja, štafeta 4 krat 100 metrov. — Prireditelj si pridružuje pravico vrstni red tekmovalca po potrebi spremeniti. Tek 800 m se bo vršil, če bodo prijavljene vsaj 3 atletinje. Tekmovalce bo na tekašišču, ki je dolgo 420 m, ima dva nedvigljena zavoja ter je posuto z ugaski.

Belgrajska »Politika« je pred dvema dnevoma prinesla vest iz Ljubljane, po kateri je baje »Slovenska športna zveza« pisala pismo Hrvaški športni slogi in v tem pismu zahtevala, naj se tudi njeni delegati udeležijo konference, ki da bo v Zagrebu dne 23. t. m., in sicer med zastopniki Zveze srbskih športnih zvez ter Hrvatske športne sloge. Razen tega v isti vesti »Politika« tudi javlja, da Hrvaška športna sloga niti ni Slovenski športni zvezi odgovorila na brzojavno vprašanje v zvezi z morebitnim sodelovanjem Slovencev na sestanku v Zagrebu ter da je taka gesta hrvaških športnikov vzbudila mučen dojem v slovenskih športnih krogih. Na koncu te vesti uredništvo »Politike« še pristavlja, da je Zveza srbskih športnih zvez predložila Hrvaški športni slogi, naj kot domačin pokliče Slovence na zagrebško konferenco. Zdj hrvaški krogi odločno izjavljajo, da vse to, kar je »Politika« napisala in pristavila, ne ustreza resnici. Nasprotno pa je res, da je Hrvaška športna sloga s pismom 13. junija zahtevala od Zveze srbskih športnih zvez pristane, da bodo na ta sestanek poklicani tudi Slovenci. In takoj, ko je dobila odgovor, je Hrvaška športna sloga s priporočnim pismom pozvala Slovensko športno zvezo, da naj tudi ona pošlje svoje delegate na imenovani sestanek. Vse trditve, ki jih je prinesla »Politika«, so od prve do zadnje popolnoma izmišljene, kar lahko potrdira Hrvaška športna sloga kakor tudi Zveza srbskih športnih zvez.

Mednarodna tekma Rusija: Jugoslavija

Trgovski in politični sporazum z Rusijo bo imel prav v kratkem vpliv tudi na naše športno življenje. Vrhovna nogometna zveza v Belgradu je že podvzela korake za odigranje mednarodne nogometne tekme med Rusijo in Jugoslavijo, ki naj bi bila bi nas prihodnje leto. Kot prvi bo pa najbrž gostoval na Bolgarskem in v Jugoslaviji moskovski nogometni klub »Dinamo«.

Matija Zdarsky. Z Dunaja poročajo, da je v 84. letu svoje starosti umrl znameniti pionir smučarstva v Srednji Evropi in velik športnik Matija Zdarsky.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura v C°	Relativna vlažnost %	Veter smer, jakost	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	761.2	22.6	13.8	75	5	0	—
Maribor	760.9	19.5	12.0	70	5	W ₁	—
Zagreb	757.6	26.0	14.0	80	6	NE ₂	—
Belgrad	757.5	25.0	16.0	70	6	W ₁	15.0 dež
Sarajevo	757.8	23.0	14.0	80	7	0	0.1 dež
Vis	757.8	24.0	14.0	90	10	NW ₂	—
Split	757.0	27.0	15.0	60	4	NW ₁	—
Kumbar	754.5	26.0	21.0	70	7	W ₁	—
Rab	758.8	22.0	15.0	60	7	0	13.0 dež
Dobrovnik	755.7	22.0	18.0	70	4	NW ₁	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno in toplo vreme.

Koledar

Danes, četrtek, 27. junija: Ema, Lado.

Petek, 28. junija: Vidov dan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 41; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Uradi mestnega poglavarstva na Vidov dan, ki ga praznujemo kot spominski dan preminulih borec v vero in domovino, za stranke ne poslujejo, na kar opozarjamo občane, da ne bi imeli brezuspešnih potov.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljali plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuste odlašanja.

Dekliški dnevi na Betnavi! To so prazniki naše vere in naše dekliske zavesti, prazniki najsvetejšega navdušenja za utrjevanje in širjenje Kristusovega kraljestva v našem slovenskem narodu. Pozdravni in marijanski večer na Petrovo ob 19., nato procesija in večerica. V nedeljo sprejem in sv. maša prevz. g. škofa dr. I. Tomažiča. Ob 9 versko zborovanje. Ob 13 nadaljevanje sporeda. Razhod približno ob 15.30. Povsod Boga po Mariji!

Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od petka od 8 zvečer do nedelje do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Žitko Jožica, Pleteršnikova ul. št. 13/1, telefon št. 47-64.

V nedeljo od 8 zjutraj in do ponedeljka do 8 zjutraj pa mestni višji zdravnik dr. Ahčin Marjan, Korytnikova 18, telefon št. 36-24.

Ljubljanski cvetličarje in vrtnarje se hočejo prav posebno izkazati pri blagoslovitvi in otvoritvi Zal v nedeljo 7. julija. Razne trdke bodo namreč okrasile posamezne kapelice z dekorativnimi rastlinami v loncih, prav tako pa tudi z vezanim cvetjem, torej s šopki in vencii, da bomo po blagoslovitvenih slovesnostih na Zalah poleg plemenite arhitekture ter praktičnosti občudovali tudi izvrstni okus naših vrtnarjev in cvetličarjev, ki so med njimi pravi umetniki svoje stroke. Z zelenjem in cvetjem okrašene Zale bodo res pravi vrh vseh svetih, kjer bo počitek naših dragih na zadnji poti k Sv. Križu oplešan z vseni mogočimi sredstvi. Vabimo vrtnarje in cvetličarje, naj prav vsi sodelujejo pri okrasitvi Zal, da bodo Ljubljanci in tudi tuji gostje spoznali, kako visoko stoji Ljubljana na tem polju v primeru s tujimi vrtnarji.

Rezervne častnike vabimo, da se udeležijo na Vidov dan službe božje ob 10 v stolnici, oziroma parastos ob 11 v pravoslavni cerkvi. Udeležba članov pododbor v uniformi ali civilni obleki z znakom. Pododbor Združenja rezervnih častnikov v Ljubljani.

Rezervne podčastnike vabimo, da se na Vidov dan udeležijo službe božje ob 10 v stolnici in ob 11 parastos v pravoslavni cerkvi. Člani naj se udeležijo omenjenih božjih služb v uniformah ali pa v civilu z znakom. — Pododbor Združenja rezervnih podčastnikov v Ljubljani.

Enodnevi tujskoprometni tečaj v Moravčah. Po predlogu Tujskoprometne zveze v Ljubljani je priredila kr. banska uprava referat za turizem oddelka za trgovino in industrijo letos že več uspešnih tujskoprometnih tečajev. Namen teh tečajev je, podati z vrsto predavanj tokom enega dneva poslušalcem pregled o današnjih potrebah turizma. Vpelje jih v osnovne probleme turizma, ter jim na kratko poda tudi nekaj praktičnih mišljajev, posebno kar se tiče občejanja z gostom, serviranja propagande za domači kraj, higijene v kraju in na domu itd. — Tudi Moravčci, ki so se začele od ustanovitve Tujskoprometnega društva živjejo zanimati za turizem, bodo v sredo dne 3. julija deležne takega tečaja. Pristop k tečaju ima vsakdo, ki se za tečaj zaima. Na tečaj opozarjamo predvsem domačine in pogostinske kroge iz vse bližnje in daljne okolice. Tečaj je brezplačen ter traja ves dan od 8 zjutraj do 6 zvečer.

Združenje kinopodjetnikov dravske banovine bo imelo svojo 5. redno skupščino dne 11. julija 1940 ob 9 dopoldne v »Rožah« restavracije Union v Ljubljani. — Odbor.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Opera — Začetek ob 20

Četrtek, 27. junija: »Carmen«. Red Četrtek. Petek, 28. junija: »Lucija Lammermoor«. Izven. Debut gdne Karle Šlehanove, korlaturke in gostovanje tenorista Josipa Gostiča. Globoko znizane cene od 24 din navz. (Za ključke operne sezone).

Trbovlje

V Rajhenburg na mirovno pobožnost v nedeljo 30. t. m. gremo v velikem številu tudi Trbovljanci. Odpeljali se bomo s prvim vlakom z nedeljsko vozovnico, vrne pa se vsak s lastnim vlakom.

Lakota še ne bo umorila Nemčije in Italije

Nemško uradno poročilo pravi, da nemški strokovnjaki mislijo že na prehrano v letu 1941-42

V zadnjem času se prav posebno pogosto kro-
žijo glasovi, da v Nemčiji že zelo primanjkuje živ-
ljenjskih potrebščin, ali celo, da jih je že zmanj-
kalo. Na takšne vesti, ki jih v Nemčiji pripisujejo
pred vsem angleški propagandi, odgovarjajo na
nemških pristojnih mestih, da se Angliji zaostoj
tolažijo s takšnim upanjem. V dokaz temu nava-
jajo:

Prehrana nemškega ljudstva je v glavnem že
zagotovljena do žetve leta 1941. Nemški pristojni
činitelji se zdaj ukvarjajo že z načrtom, kako naj
se uredi prehrana nemškega naroda za leto 1941-42.
K vsemu temu so pripomogli dobri izgledi za leto-
šnjo žetev, dalje dobra organizacija preskrbe za-
dostnih živinskih zalog, s čimer se se smiselno ba-
vili strokovnjaki leta in leta, in končno redne po-
siljke žita iz Rusije. Nemški narod — tako pravi
to nemško uradno poročilo — zdaj uživa sadove
neutrudljivega in daljnovidnega dela svojih gospo-
darskih in še posebej kmetijskih strokovnjakov.

Nemci zdaj v dejanju lahko vidijo, kaj pomeni
smiselna in pravilno pojmovana politika prehrane
ljudstva.

Tudi glede Italije so se razširili podobni gla-
sovi, posebno še, odkar je tudi ona začela vojno
proti Franciji in Angliji. Tudi o njej so trdili, da
nima zadostnih zalog živil, s katerimi bi dalj časa
lahko vzdrževala. Prav tako kakor Nemčija, je tu-
di Italija z uradnega mesta odločno zavrnila takšne
glasove. Kakor je razvidno iz poročila, ki ga je
podal italijanski kmetijski minister, tudi Italija ra-
čuna letos z dobro letno. Res je, da letošnji pride-
lek pšenice in rži — pravi uradno poročilo, neko-
liko zaostaja za lanskim, zato pa bo koruze več.
Prav tako bodo letos v Italiji pridelali več rži in
krompirja kot lani.

Tako odgovarjajo Nemci in Italijani vsem ti-
stim, ki skušajo svet prepričati o tem, da Nemčija
in Italija ne bosta mogli več dolgo vzdržati, če bo-
sta nadaljevali vojno proti Angliji.

Delavci imajo dosti posla pri popravljanju cest, ki jih je razrila vojna vihra na evropskem zahodu.

Kakšen pomen je še imel Pariz za Francoze

Francija je z njim izgubila vir, iz katerega je črpala tudi svojo vojaške in gospodarske moči

Poleg vsega tega, kar je Pariz pomenil za
Francoze v političnem oziru, je z njim Francija
izgubila mnogo tudi v drugem, gospodarskem ozi-
ru. Sicer je zdaj o Franciji že morda prepozno
govoriti, ko jo je že gotovo polovico zasedla nem-
ška vojska in namerava še tudi ostali del, kakor
kaže, saj se sovražnosti še kar nočejo ustaviti,
kljub temu, da je maršal Petain kot novi predsed-
nik francoske vlade zaprosil Nemčijo za premirje,
in je pač to dokaz, da Francija priznava svoj
poraz.

S Parizom je Francija izgubila tudi eno naj-
važnejših industrijskih središč. Kljub decentrali-
stični upravi je ostala v Parizu močna industrija
in trgovina. S svojo prestolnico je Francija izgu-
bila najvažnejše tovarne letalskih motorjev in nji-
hovitih delov. Pomembno je tudi to, da je bilo prav
v Parizu nad polovico tovarn, v katerih so izde-
lovali motorna vozila in druge podobne stvari. Dalje
so v pariških tovarnah izdelovali v največji meri
optične izdelke. Tu je bilo tudi nad polovico to-
varn za razne stroje. V bivši francoski prestolnici
so imela svoje glavno središče kemična podjetja,
dalje tovarne orožja in municije.

Z vkorakanjem nemških čet v Pariz pa so se
razmere po vseh teh tovarnah nemalo spremenile.

Ker so se razni uradi že pred tem, za Francoze
tako žalostnim dogodkom izselili — če je bilo to
sploh še mogoče — in so upravni organi zbežali
na jug, ali pa so bili po zasedbi razrešeni svojih
dolžnosti, so tudi vsa omenjena podjetja na mah
ostala in je na tisoče in tisoče delavcev izgubilo
svoj zaslužek in seveda tudi kruh, ki ga ni bilo
malo. Tisti trenutek, ko se je to zgodilo, je zavla-
dala nad pariškim in okoliškim delavskim prebi-
valstvom velika brezposelnost, saj so vse tovarne
obstale, službe drugod pa za toliko ljudi ni bilo
mogoče kar tako dobiti, tudi če bi bili mirni časi.
Težko je reči, če bodo vsi ti tisoči delavcev pod
novim gospodarjem prišli na svoja stara mesta, ali
pa jih bodo nadomestili drugi, zanesljivejši. Tako
se zdi, da zanje gorja še ne bo konec, čeprav bo
sklenjen zdaj še tako hitro mir. Gospodariji izbi-
rajo svoje delavce po svoji presoji.

Recimo, da bo po premirju le še ostal kos
Francije Francozom. Če sama izguba pariške indu-
strije pa je zelo oslabil francoske gospodarske
sile, ter je Francija s tem, da je izgubila svojo
prestolnico, izgubila tudi vir, iz katerega je črpala
toliko svojih vojaških moči, saj so bile v Parizu
in okolici tudi velike tovarne, namenjene oborože-
vanju na kopnem in v zraku.

Nekoč je bila to torpedovka...

Še nekaj podatkov o Tunisu in Libiji

Kraji, ki jih Italija smatra za svoj »živiljski prostor«

Od trenutka, ko so Italijani postavili prvič svo-
je zahteve do Francije in Anglije — to je bilo že
davno pred sedanjno vojno — so začele vznjati po-
sebnost pokrajine, ki leže na severnem koncu
Afrike ob Sredozemskem morju. Te kraje sma-
tra Italija za svoj »živiljski prostor«. V nasled-
njem navajamo nekaj zanimivih podatkov o Tunisu,
ki je kljub porazu Francije na evropskem bojišču,
ostal še vedno francoski, in o italijanski Libiji.

Tunis

Tunis je od leta 1831 dalje pod francoskim
protektoratom Načelniku mu tuniški bej z generalnim
rezidentom, ki je danes Peyrouton. Ta pokrajina
predstavlja zadnji del francoskega kolonialnega po-
sestva v severni Afriki, če gremo od zahoda proti
vzhodu, iz Maroka preko Alžira do Tunisa. Tunis
se razprostira na področju, kjer Mala in Velika
Syrta potiskata Sredozemsko morje v afriško ce-
lino. Leži nasproti Siciliji in ga loči od nje le raz-
dalja kakšnih 100 km. V Tunisu živi dva in pol
milijona ljudi. Med njimi je nekaj 200.000 Evrope-
cev. Tu živi mnogo Italijanov, ki so se začeli pre-
seljevati v te kraje še prej, predno so deželo za-
sedli Francozi. Domačini so po veliki večini Mauri
in Arabci. Zemlja je ob obrežju zelo plodna in pri-
pravna za poljedelstvo. Poleg tega pa dajejo ribi-
čem tamkajšnje vode kar lep zaslužek.

Glavno mesto protektorata je Tunis, ki ne leži
ob obali, pač pa 60 km od pristanišča Bizerte. Tu-
nis je s prekopom zvezan s Sredozemskim morjem.
V bližini mesta so razvaline starodavne Kartagine.
Globoko v zalivu Male Syrte leži pristanišče Ga-
bee, ki je že v utrjenem pasu nasproti italijanski
pokrajini Libiji.

Kakor je razvidno iz objavljenih italijanskih
pogovorov za premirje, se je Italija zadovoljila po svo-
jih zahtevah glede Tunisa že s tem, da Francija de-
mobilizira gotov pas ob libijski meji.

Libija

Libija je trinajsta italijanska provinca in po-
nos italijanskega kolonialnega dela ter tudi stav-
barstva. Libijsko obrežje, ki se razprostira od Tu-
nisa do Egipta, meri kakšnih 1800 km. Libija je v
italijanskih rokah šele od leta 1912, toda šele v
zadnjih dvestih letih se je posrečilo v te kraje
prinesti mir in red. Pokrajina se deli na zahodno
Tripolitanijo (500.000 ljudi) z glavnim mestom Tri-
polis in na vzhodno Cyrenajko (250.000 prebiva-
lcev) z glavnim mestom Bengazi. Poljedelstvo je ome-
jeno le na ozek pas ob morški obali. Razširjanje
tega rodovitnega pasu proti afriški puščavi poteka
po načrtih priselencev iz evropske Italije. Avto-
mobilska cesta, ki jo je leta 1936 Mussolini izročil
prometu, gre skozi vso Libijo od Tunisa do Egipta.
Glavno mesto Tripolis (85.000 ljudi) je po svojih

Slovaki zahtevajo Moravsko

Veliko zanimanja je vzbudil te dni članek, ki ga
je napisal v slovaškem časopisu »Slovak« A. Mi-
škovec. V tem članku trdi, da bi Moravska po vsej
pravi morala pripadati današnji Slovaški ne le
zato, ker je tamkajšnje ljudstvo po duši dosti bližje
Slovakom kot pa Čehom, pač pa tudi zato, ker je
večina tega ljudstva v resnici tudi za priključitev
k Slovaški. Z ozirom na to poudarja zahtevo, da
je v tem smislu tudi treba spremeniti sedanje meje.
Miškovec trdi, da mladi Moravani naravnost ko-
prne po združitvi s Slovaško.

Sprico velikih dogodkov, ki se danes odigrava-
jo po Evropi, se zde takšne zahteve v resnici ve-
lika malenkost, takšna, s kakršnimi se danes svet
kaj nerad ukvarja. Na drugi strani pa so takšne za-
hteve spet dokaz, kako velika složnost vlada med
slovanskimi narodi, posebno med malimi. Pravijo,
da je to znamenje politične zrelosti.

Uštel se je. Anka pride v trgovino in izbere
blago. »Koliko stane mater,« vpraša pomočnika, o
katerem je vedela, da je do ušes zaljubljen vanjo.
Pomočnik: »En sam poljub!« — Anka: »Potem mi
odrežite tri metre! Plačala bo pa moja stara ma-
ma.«

Ni vse zlato... Učitelj razlaga pregovor: »Ni
vse zlato, kar se svetli.« — Kdo mi zna povedati pri-
mer? — Mihec: »Moje hlače, gospod učitelj.«

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 27. junija. 7 Jutranji pozdrav —
7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček
veselih zvokov (plošče) — 12 Pisan drobiž (plo-
šče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi
— 13.02 Opoldanski spored slovenskih sklada-
teljev (Radijski orkester) — 14 Poročila — 18
Šrnel »Skranček« — 18.40 Slovensčina za Slo-
vence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi,
poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave —
19.50 Deset minut zabave — 20 Koncert oper-
nega baritonista g. Borisa Popova, pri klavirju
g. prof. Pavel Šivic — 20.45 Reproduciran kon-
cert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poro-
čila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Edina, a ta... Lisica se je smejala levnji, češ
da rodi samo enega mladiča. Levinja pa jo ponosno
odgovorila: »Edinega, a ta je lev — — —«

Zakaj? Nekemu mladeniču, ki je mnogo in ne-
pametno govoril, je rekel grški modrijan Zeno:
»Zato imamo dve ušesi in ena usta, da več poslu-
šamo kakor govorimo.«

Merilo za žejo. Dva pijana tovariša sedita v
kavarni. Ura je bila že tri zjutraj. Eden od njiju
izvleče denarnico, jo odpre in se zagleda vanjo.
Drugi vpraša: »Kaj iščeš, prijatelj?« — »V denar-
nico gledam, da vidim, če sem še jezen.«

Radio

Program radio Ljubljana

Četrtek, 27. junija. 7 Jutranji pozdrav —
7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček
veselih zvokov (plošče) — 12 Pisan drobiž (plo-
šče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi
— 13.02 Opoldanski spored slovenskih sklada-
teljev (Radijski orkester) — 14 Poročila — 18
Šrnel »Skranček« — 18.40 Slovensčina za Slo-
vence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi,
poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave —
19.50 Deset minut zabave — 20 Koncert oper-
nega baritonista g. Borisa Popova, pri klavirju
g. prof. Pavel Šivic — 20.45 Reproduciran kon-
cert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poro-
čila — 22.15 V oddih igra Radijski orkester.

Drugi programi

Četrtek, 27. junija: Belgrad: 19.40 Tambu-
raši — Zagreb: 20 Pevski konc. — Bratislava:
21 Serenade — Praga: 21.30 Orgelski in ork.
konc. — Sofija: 20.30 Violina — Beromünster:
20.30 Simf. konc. — Budimpešta: 19.25 Cigan-
ski ork. — Bukarešta: 20.30 Komorna gl. —
Stockholm-Hörby: 20.40 Francoska gl. — 22.15
Koncert na dveh klavirjih — Rim-Bari: 20.30
Pisana glasba — Trst-Milan: 21 Pesmi in plesi
— Florenca: 21 Operetna gl. — Sottens: 21.45
Komorna glasba.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB
(49.18): 19.45 Poročila v slovenščini, YUF (19.69):
1.55 Oddaja za Južno Ameriko, YUG (19.69): 3.00
Oddaja za Severno Ameriko.

62

Če bi ne bili gledali na ure, bi po tem, kar so na našem opa-
vališču ob petih zjutraj pravili in delali, ne vedeli, da se je vojna
uradno pričela.

General de Bono in general Gabba sta še vedno hodila poasi
sem ter tja in sta zdaj pa zdaj opazovala zemljevide. Nič dramatič-
nega, nobena beseda, ki bi merila na veliki trenutek, nič ni ozna-
čevalo razlike med nedotaknjeno Abesinijo ob štirih pet in štirideset
in med napadeno Abesinijo ob petih in eni minuti. Pričakoval sem
vzklikov, pričakoval giba ali besede, ki bi poudarila ta trenutek, ko
se je začel vdor, pa se ni zgodilo nič. Z Gibbonsom sva sedela na
vrelah s peskom in tipkala poročila z dvajset besedami ter sem ter
tja vtihotala vanje nekaj posebnih besedi. Veter je vrtinčil oblake
prahu v pisalne stroje in otepala sva se rojev muh.

Te opombe, v naglici od minute do minute načrtovane v za-
pisnik, izdajajo silni pritisk, pod katerim sem delal.

Ob šesti uri in tri minute se je od Asmare prikazalo prvo le-
talo, očito opazovalec: Gabba mi je dejal, da bodo letalci metali
razglašev v tigrejščini. V razglasil stoji, da se civilnemu prebivalstvu
ne bo zgodilo nič, le če ne bo streljalo na čete ali jih pa drugače
oviralo. Podvomil sem o koristnosti tega ukrepa, zakaj vsakdo je
vedel, da zna med deset tisoč Abesinci komaj eden brati.

Skozi daljnogled smo videli dolge, kačaste vrste prašnih mož,
mezgov in tovarnih avtomobilov, kako se pomikajo proti reki Belesi.

Ob šestih in štirideset minut zjutraj. Slišal sem daleč na desni
proti Adui, oddaljeni 40 milj, silovito rohnenje Capronijev.

Ob osmih in tri minute: vrsta silnih eksplozij tam proti Adui,
kakor da bi se zapirala težka železna vrata. Štirideset minut ka-
sneje se je zrak stresel od hudih eksplozij, ki so se topot slišale
od Adrigata. Obe mesti ležita vsaj 80 km daleč za več gorskimi
grebeni, toda slišali smo razpok bomb.

Čez nekaj minut je zgrmel mimo nas devet velikanskih tri-
motornih Capronijev, ki so se iskriili v zgodnji luči. Leteli so proti
Asmari.

Šele čez štiri dni sem slišal, da so bombe metali zunaj mest,
razen nekaj majhnih, ki so po neprevidnosti padle na ceste in ranile
le nekaj malega ljudi.

Kratka sporočila po vojnem telefonu so nam pravila, da tri
armadne skupine napredujejo naglo in brez odpora, razen na des-
nem krilu, kjer so po uradnem poročilu generala Marabigne, čete,
napadajoče proti Adui, »zmagoval vsak odpor«. Ni nam pa bilo
mogoče, da bi zvedeli podrobnosti o tem.

Okoli devetih in trideset minut je začelo žgati sonce, vročina
se je dvigala nad 48 stop. C. Bili smo utrjeni zaradi napora in
zaradi premalo spanja.

Nenadoma nam je štabni častnik sporočil, da bo sel za Asmaro
odšel v petnajstih minutah in da morajo biti naša podrobna poročila
do tedaj končana, ali pa bodo morala čakati na naslednjega sla
pozno popoldne. Prosili smo, naj nam puste več časa, toda častnik
je dejal, da nosi sel nujna vojaška sporočila in da bo odšel v 15
minutah.

Gibbons in jaz sva zdaj sedela z največjo časopisno snovjo po
svetovni vojni v rokah, s poročilom, kako sva sedela vrh gore, kakor
v gledališki loži, in gledala začetek vojne, pa sva imela na razpolago
samo petnajst minut, da ga napiševa.

Za poročevalca je tako reč prava mora. Sedla sva spet na vrela
s peskom, kakor obsedena nabijala na stroj besede ter skušala v
nekaj sto besedah ujeti čim več tega prizora. Jaz sem napisal 620
besedi, kak poldrug list z brzojavnimi krajšavami. Sel je odradl
z njimi.

Na lastne oči sva bila priča začetka vojne. Mislim, da je bilo
to edinstveno doživetje v zgodovini časnikaštva.

Gibbons in jaz sva bila navzoča kot edina zastopnika ameri-
škega tiska. Najini tovariši iz dvanajstih narodov so še romali kdo
ve kje po Sredozemskem morju na krovu »Vulcaniec«, oddaljeni naj-
brž še dosti dni. Toda bila sva pretrudna, da bi si bila čestitala.
Zlezla sva v bližnjo ilnato kožo, legla na tla ter utrjena zaspala,
ko vojna še ni imela niti pet ur. In jaz sem dobil bolhe.

Naslednje jutro sva se v Gibbonsom v avtomobilu peljala čez
suho ravan Asano, prekoratila reko Beleso ter sva lahko šla kakih
20 km daleč v Abesinijo po cesti, ki so jo bili italijanski pionirji
v 24 urah naglo izkopali. Najin voz je bil prvi, ki je vozil po tej cesti.

Peljala sva mimo številnih govejih čred, ki so jih gnali iz Eri-
treje, da bi preskrbeli čete s svežim mesom. Na vsakih nekaj sto
metrov so ob cesti ležali mrtvi megi. Okoli njih so rojili jastrebi
ter jim trgali drob iz telesa.

Oddelki delavcev s puškami na dosegu so pobirali kamenje
s poti, da bi naredili cesto uporabno za tovarne avtomobile. Slikoviti
oddelki askarskih kamelarjev je nosil kozje mehove z vodo na pres-
nje postojanke. Tisoči črnih sraj so korakali po globokem pesku.

Pozno zvečer sem v glavnem stanu na Coattitu dobil brzojavko
iz newyorškega uredništva s sporočilom, da sem dosegel svetovni
rekord v poročanju o začetku vojne. Moja brzojavka, ki je sporočala
vdor v Abesinijo, je prišla 34 minut pred slehernim drugim sporo-
čilom od drugod. Moje poročilo je bilo 44 minut dolgo na svetu edino,
ki je naznanjalo začetek vojne.

Stotine listov v Združenih državah in v 42 drugih državah, ka-
tere je oskrbovala z novicami United Press, so dali posebne izdaje.
Preden je italijanska vlada v Rimu mogla razglasiti začetek vojne.

Naslednje dni sem dobil devet in dvajset brzojavnih čestitk
z vseh koncev sveta. Dosegel sem nekaj, kar so nekateri mojih tova-
rišev prijazno imenovali največji časopisni dogodek po svetovni vojni.
Ta dogodek mi je potem prinesel počastilno omembo pri razdelje-
vanju Pulitzerjevih nagrad za časnikaštvo.

Dogodek se mi ni posrečil po naključju. Seveda ne morem raz-
kriti načina, kako sem to dosegel, zakaj ta mi utegne koristiti še
kdaj v bodoče. Dovolj je, če povem, da se moram za uspeh zahvaliti
svojemu tehničnemu poznanju evropskih brzojavnih zvez, poznanju,
ki sem si ga bil pridobil z 18-letnimi skušnjami v Evropi.

(Dalje.)